

טבעית!

בעינו של אמולג. אחד המוסיקולוגים הגדולים בעולם למוסיקה ערבית. בשנתיים מאז שאני מכיר אותו, הוא תרם להתפתחותי ולהבנתי את הנושאים במוסיקה. גם אילו היה נמצא בקוטב הצפוני הייתי רץ אליו.

כששואלים את אמולג מי סייע לו בדרכו הארוכה להגיע למה שהגיע, הוא עונה קצת בכעס: "אף אחד לא טיפח אותי להגיע למה שהיגעתי. ואם אני מבין משהו בדברים האלה, או רק בזכות עבודה קשה והשקעה אישית אפשר להשיג משהו. אפילו את בחינת הבגרות האחרונה שלי עשיתי רק ב-1973, וגם כן בשיניים."

והיחיד. על משיכתו לעולם המוסיקה מספר אבי: "עליתי ארצה כמעט אנאלפבית, כי בילדותי הייתי מאוד חולה. היו לי בעיות עם הכבד, והרבה לא יצאתי מהבית. מה שהיה אצלי טוב היו האוזניים המוסיקליות. אבא שלי היה חזן ופייטן ונהג לשיר ורבה. התחנכתי במוסד עלייה שבפתח תקווה. זה היה מקום נפלא עבורי, ופתחתה טובה לכל מה שבא אחר-כך. מישוה פעם שאל אותי אם אני חוקר את מוסיקת מארוקו כדי לפאר ולחזק את האגו של המארוקאים, שיוכלו להגיד: 'תראו איזה מוסיקה

זמר שלמה בר
זה לא אותנטי!

וחוקים נוקשים, ממש כמו כל יצירה קלאסית מערבית. למרות שהיא נכתבה בידי מיספר רב של אנשים, לא היה רישום של תווי נגינה. המוסיקה האנדלוסית עברה מפה לאוזן, ועברה הרבה גילגולים ושינויים. היא מתחלקת ל-24 נובות, שהן

שבספרד. אחר-כך, בימי גירוש ספרד הגדול במאה ה-16, היא עברה עם גולי ספרד — שלא היו רק יהודים אלא גם מוסלמים — לצפון-אפריקה. שם אימצו אותה גם הערבים וגם היהודים. במשך כ-200 שנה נכתבה המוסיקה המיוחדת על-ידי מוסיקאים מיקצור עיים, שיצרו אותה לפי כללים, נוסחות

המוסיקה האנדלוסית קרוייה על שם חבל אנדלוסיה שבדרום-מזרח ספרד, שבו שלטו המארוקאים במשך מאות שנים. למרות הקשר הספרדי, יודעים החוקרים לספר שמקורותיה של המוסיקה העתיקה דווקא במזרח היס-התיכון. יש אומרים שנולדה בצפת, ומשם נדרה לאנדלוסיה

ערב שירה וריקוד בקזבלנקה
אני לא מתריע מפני הביבלו והבורות!

אבי אוהב לבשל לאשתו האשכנזית אוכל מרוקאי, ושואץ הוא עוסק באוניברסיטה או בהופעה עם להקתו, מיזמור. המופיעה בשירה על טהרת המוסיקה המארוקאית, הוא יושב ומנגן בחליל, בחלילית, בעוד או בפסנתר. הוא התמחה גם בקומפוזיציה, הספיק להלחין כמה יצירות לחליל ולכינור, לוויולה ולצ'לו, וגם יצירות לכלי מיתר ולרביעיית כל-ישיפה וכלי הקשה.

הוא כתב, יחד עם להקת עינבל את אחותי כלה ואת המוסיקה להצגת הילדים ריקמת-נוצות-חטוים. הוא גם הספיק לכתוב את המחזה המוסיקלי חתונה-מארוקאית, ויצירות מערביות שבהן משולבת מוסיקה מירוחית.

על ההבדלים בין שתי צורות המוסיקה הוא אומר: "יש הבדלים מאוד גדולים. המוסיקה המארוקאית היא פחות עם דיסטאנס, היא אישית יותר, ולכן לדעתי תופסת יותר. התזמורת אינה יושבת על הבימה אלא בין אנשים, ואלה מכירים את כל מרכיביה ומגיבים עליה. יש בה חלקים שהם די קבועים אבל, אלמנט האילתור די חזק."

על רמה יש לנו? ענתי לו שאם זה היה נכון היה לי כוח לעסוק בזה חצי שנה, אולי שנה. אך עובדה שאני עוסק בזה מזה שנים רבות. אני נמשך לזה ואוהב את זה. ומכיוון שיש לי פרספקטיבה לכל מה שנחשב לדברים הקלאסיים והנעלים, אני יודע שגם למוסיקה הזו יש ערכים נעלים משל עצמה.

"חוץ מזה, אני לא מאמין שמוסיקה לבדה יכולה להוסיף פאר לעדה מסוימת. השם והכבוד של כל עדה הם קומבינציה של הרבה דברים. אין זו חובתי לפאר עדות. אבל אני בהחלט מרגיש חובה, בגלל האמצעים המוסיקליים שבידי, לתת ביטוי למוסיקה הזאת ולרדת לעומקה. ואולי אפילו להניח משהו ממימצאיה על השולחן הקיבוצי-תרבותי של מדינת ישראל. לא כדי לומר שזה הטוב ביותר, אלא כדי להראות שגם זה קיים וטוב, וכראי להכיר את זה."

מוסיקה אישית, בלי דיסטאנס

אבי אמולג מכין את עבודת הדיקטורט שלו כנתינתו של הפרופסור אמנון שילוח (55) מהאוניברסיטה העברית. שילוח נחשב

אנשים מרשוח העידור חיים בעולם מנותק — זהו כשע, ניכור וטימטום שמתעלמים מהמוסיקה המיזרחית — זה לא תפקידי לפאר את האגו של המארוקאים

מערכות (מורוסים) מוסיקליות. כל נובה מתחלקת לחמישה מישקלים. למיספר 24 יש משמעות קוסמית: מיסטי, כנגד כל אחת משמעות היממה. הסולמות האלה מייצגים את ההיבטים הקוסמולוגיים של החיים: מזג-אוויר, מזל, גיל, תכונות-נפש, צבעים, ריחות, מזל בכוכבים.

בסוף המאה ה-17 הצליח מוסיקולוג מארוקאי בשם אל-חייכ לאסוף כ-11 נובות שנתרו מהמוסיקה שבעל-פה, וקיבץ אותן באנתולוגיה בשם מג' מועה-אל-חייכ.

היהודים לקחו פיוטים רגילים שלהם, והלבישו עליהם את המוסיקה האנדלוסית. בזכות גילגול זה השתמרה המוסיקה האנדלוסית במארוקו יותר אצל היהודים מאשר אצל הערבים. היהודים במארוקו קישרו מינהג אחר הקשור עם תורת הקבלה למוסיקה האנדלוסית: אחד המרכיבים החשובים של תורת הקבלה היה קשר עם אלוהים באמצעות שירה וזימרה. היהודים נהגו לקום בחצות ליל-שישי, לבושים לבן, והיו יושבים ושרים. הם רצו להתקרב לאלוהים ולקרוב את כווא של המשיח. במשך הזמן אבר חלק גדול מהאמונה הדתית, נשאר רק המינהג של קימה בחצות הליל כדי לזמר זמירות אנדלוסיות.

אני מפאר עדות

אבי אמולג נשוי לנאוה, העובדת במישרד הביטחון. יש להם שני ילדים בני 8 ו-6. אבי בהיר העיניים עלה ארצה בעליית תגורר כשהיה ב-13. כיום גרה אמו האלמנה בקריית-שמונה, יחד עם אחיו הבכור

אמולג עם אשתו נאוה ובני הניכור אוכל אותם!